

سایت مرجع دانلود پایان نامه های کارشناسی ارشد با فرمت ورد
قابل ویرایش و کپی کردن

کار ما کمک به صرفه جویی در وقت شماست
این فایل صرفاً به عنوان دمو و پیش نمایش ارائه می شود
و فقط شامل فقط ده صفحه از پایان نامه است
شما می توانید برای دیدن جزئیات بیشتر این فایل
و خرید آنلاین متن کامل آن به سایت
www.arshadha.ir

مراجعه نمایید

برای پیدا کردن صفحه خرید این فایل از منوی جستجو عنوان فایل را سرچ کنید
فایل تحویلی بعد از خرید شما

بدون آرم سایت، با فرمت ورد، قابل ویرایش و کپی کردن می باشد
امکان معاوضه با فایل شما

شما می توانید این پایان نامه را رایگان دریافت کنید
با ارسال یک پایان نامه ارشد جدید که در سایت ما موجود نباشد
می توانید این پایان نامه را رایگان دریافت کنید

برای این منظور با این ایمیل مکاتبه نمایید

info@arshadha.ir

فی نفسه» یعنی همین کلیت وجودی و کانت نیز از این مفهوم، چیزی جز این را قصد نکرده، هر چیز تعین کامل وجودی دارد که آن را از دیگر اشیاء متمایز می کند.¹

۲-۳-۱-۱- مبانی فلسفه کانت و تکثرگرایی

1. ر.ک: خراسانی، شرف الدین، *از برونو تا کانت*، ص 277.

تأثیر شگرف کانت و آراء و نظریاتش در حوزه‌های مختلف اندیشه فلسفی کاملاً مشهود است. از جمله نظریه‌ی معرفت‌شناختی کانت و تأثیر خاص آن بر نظریه‌ی تکثرگرایی پلورالیست‌ها در چند موضوع مهم از جمله در بحث تجربه دینی و به ویژه در تبیین تلقی خاص خود از حقیقت مطلق، متأثر از مدلول معرفت‌شناختی کانت بوده‌اند. به عنوان مثال جان‌هیک - سردمدار اصلی نظریه تکثرگرایی - برای تبیین دیدگاه کثرت‌گرایانه خویش به مدل معرفت‌شناختی کانتی یا به تعبیر خود وی «فرضیه پلورالیستی نوع - کانتی» متوسل شده است.

این فرضیه مبتنی است بر تفکیک کانتی میان حق مطلق فی‌نفسه (خدا یا واقعیت نهایی) و حق مطلق از آن حیث که به لحاظ بشری به روش‌های گوناگون، دریافت و تجربه می‌شود؛ زیرا از نظر پلورالیست‌ها در میان سنت‌های دینی بزرگ و به ویژه جریان‌های عرفانی نیز میان حقیقت مطلق و آنچه که به تجربه در می‌آید تمایز وجود دارد.

همان‌طور که گفته شد، یکی از پایه‌های پلورالیسم بر تجربه دینی مبتنی است و تجربه دینی هم مواجهه با الوهیت معنا شده است؛ یعنی متدبّیان هرکدام به گونه‌ای خاص با الوهیت مواجه می‌شوند و تفسیرهای متفاوتی از الوهیت ارائه می‌دهند. مدافعان تجربه دینی بر این نظرند که آموزه‌های دینی برگرفته از تجربه و مواجهه با امر الهی است و حتی مناسک دینی هم ریشه در این تجربه‌ها دارد. به این ترتیب تعارض آموزه‌های ادیان مانند: اعتقاد به خدای شخص واحد مسلمانان و اعتقاد به تثلیث مسیحیان و... مسأله مهمی نیست و آنچه اهمیت دارد مواجهه با الوهیت است.

بدین‌ترتیب پلورالیست‌ها با الگوبرداری از دیدگاه کانت از معرفت‌شناسی به توجیه باورهای متعارض ادیان می‌پردازند. از آنجا که کانت شناخت انسان را به حوزه تجربه محدود می‌کند و واقعیت‌های غیرتجربی در حوزه شناخت انسانی در حوزه عقل نظری قرار نمی‌گیرد انقلاب کپرنیکی در ساحت اندیشه شکل می‌گیرد.

جان‌هیک با استفاده از نظریه کانت در باب نومن و فنومن آن را در تجربه دینی الگو قرار می‌دهد. به نظر هیک واقعیت مطلق همان واقعیت نومن و معقول است. گرچه این واقعیت نومن برحسب پیش‌زمینه‌ها و فرهنگ خاص هر قوم و فردی به صورت‌های مختلف جلوه می‌کند.

در واقع از نظر او خدا یا واقعیت الوهی به گونه‌ای متفاوت برای هر گروهی ظاهر شده است. در واقع همه یک حقیقت واحد را تجربه می‌کنند، ولی تفسیرهای آن‌ها مختلف و برخاسته از فرهنگ و عادات و رسوم و موقعیت زمانی خاص آن‌ها است.

او در این‌باره می‌نویسد: «باورهای بزرگ دینی جهان به روش‌های مختلف شامل تصورات و ادراکات متعددی از حقیقت مطلق یا غایبی هستند، لذا واکنش‌های مختلفی نسبت به آن ابراز می‌دارند. همچنین درون هرکدام از سنت‌های دینی، تبدیل خودمحوری به خدامحوری در انسان تحقق دارد و این امر در همه‌ی آن‌ها یکسان است. لذا ادیان بزرگ دینی را باید فضاهای آخرت‌مدارانه یا راه‌هایی دانست که مردان و زنان جهان می‌توانند از طریق آن‌ها به رستگاری و نجات و کمال راه یابند».²

بدین‌ترتیب می‌توان نتیجه گرفت که گوهر دین، آموزه‌ها و اعتقادات نیست، بلکه متحول‌کردن شخصیت انسان‌ها است. «آموزه‌ها هم برای صادق‌بودن لازم نیست منطبق با واقع باشند، بلکه تا زمانی که بتوانند دیدگاه و الگوی انسان‌ها را برای زیستن متحول کنند صادق هستند».³

گرچه از نظر کانت، معرفت از تعامل مقولات ذهنی با واقعیت خارجی به دست می‌آید و این تحولات در همه‌ی اذهان بشری ثابت هستند و فهم آدمیان از امر واقع، مطلق و ثابت است اما از نظر پلورالیست‌ها فهم آدمیان از امر واقع ثابت و مطلق نیست، بلکه برحسب فرهنگ و پیش‌زمینه‌های افراد فرق می‌کند، بنابراین فهم انسان از واقعیت مطلق متکثر می‌باشد.

کانت و پلورالیست‌ها در این عقیده مشترک‌اند که در خارج واقعیتی به نام نومن وجود دارد که ما فقط تا حدی آن را می‌شناسیم که برای ما پدیدار می‌شود، ولی این تمام حقیقت نومن نیست.⁴

2. Hick, John, *Problem of Religious pluralism*, st, Martins press 1985 P47.

3. پترسون، مایکل و دیگران، *عقل و اعتقاد دینی*، ص 409.

4. ر.ک: محمد رضایی، محمد، *مبانی پلورالیسم دینی*، اندیشه‌های فلسفی، ص 59.

سروش تحت تأثیر کانت اذعان دارد که واقعیت مطلق در ادیان مختلف با تفسیرهای گوناگون بیان شده در اسلام به عنوان الله، در مسیحیت با عنوان خدای پدر و در دین یهود با عنوان یهوه و در بعضی نسبت‌های هندی با عنوان ویشنا. این‌ها همه تصاویری از واقعیت مطلق هستند در حد ساحت پدیداری، اما هیچ‌کدام کاملاً منطبق با واقعیت مطلق نیستند.⁵

داستان فیل و مردان کور از جمله مواردی است که هم جان‌هیک و هم سروش در تبیین نظریه تکثرگرایی از آن بهره بردند.

دیدنش با چشم چون ممکن نبود اندران تاریکی‌اش کف می‌ریود

آن یکی را کف به خرطوم او فتاد گفت همچون ناودان است او نهاد

آن یکی را دست بر گوش رسید آن بر او چو باد بیزن شد پدید

چشم حس همچون کف دست است و بس نیست کف را بر همه او دسترس⁶

و ما همانند مردان کور نمی‌توانیم به واقعیت مطلق دسترسی پیدا کنیم؛ زیرا در بند مفاهیم شخصی و فرهنگی خود گرفتار شدیم. در نتیجه برطبق این دیدگاه، «تناقض‌آمیز نیست که فرض کنیم واقعیت پدیداری اسلام از امر واقع، شخص واحد است و واقعیت دیداری مسیحیت تثلیث و واقعیت پدیداری ادیان هندی غیرشخصی است. در صورتی که واقعیت فی‌نفسه نه واحد است و نه تثلیث و نه غیرشخصی و نه شخصی».⁷

۲-۳-۲- هرمنوتیک

هرمنوتیک (Hermeneutics) رشته‌ای نوظهور در قلمرو اندیشه مغرب زمین است که بر بسیاری از حوزه‌های مختلف فرهنگ غرب تأثیرگذار بوده و در دهه‌های اخیر رشد زیادی یافته و در کنار علوم چون معرفت‌شناسی، فلسفه تحلیلی و زیبایی‌شناسی، شأن فلسفی خاصی را به دست آورده است. مسأله اصلی که هرمنوتیک با آن سروکار دارد فهم و تفسیر متون است. اگرچه هرمنوتیک به طور تدریجی به همه علوم انسانی از جمله روان‌شناسی، جامعه‌شناسی، معرفت‌شناسی، فلسفه و سیاست و غیره راه پیدا کرد، اما اصل مباحث آن با فهم و تفسیر متون مرتبط است. از این‌رو هرمنوتیک برای رشته‌هایی که با متون دینی سروکار دارند اهمیت بسزایی دارد.

«اصطلاح هرمنوتیک در زبان یونانی مشتق از مصدر هرمنوین است (Hermenoin) و به معنای نظریه و عمل تأویل، تفسیر، تعبیرکردن، ترجمه‌کردن، قابل فهم‌بودن و شرح‌دادن متون کتب مقدس آمده است».⁸

در این‌جا فهم، بیان، ترجمه و توضیح از اهمیت بسزایی برخوردارند. بنابراین، این ساختار ساده، تلویحاً حاوی موضوعات مفهومی اصلی است که با هرمنوتیک ارتباط دارد و می‌توان آن را در سه بخش خلاصه کرد:

۱- طبیعت متن ۲- چگونه می‌توان منظور متن را فهمید ۳- چگونه فهم و تفسیر به وسیله‌ی پیش‌انگاره‌ها و اعتقادات خواننده تعیین می‌شود.

مورخان معمولاً فریدریش شلایرماخر (Friedrich Schleiermacher) را به عنوان نخستین کسی که در راه بنیان و گسترش هرمنوتیک قدم برداشت می‌شناسند و این به سبب قواعد و اصولی عام در تفسیر متون بود که شلایرماخر ارائه داد تا مفسر را از سوء فهم برهاند و به درک و فهمی صحیح هدایت کند.

البته بعد از او هرمنوتیک ویلهلم دیلتای (Wilhelm Dilthey) به نحوی دیگر، عام بود چرا که دیلتای می‌خواست روش عامی برای مطلق علوم انسانی ارائه کند تا در سایه آن علوم انسانی را برابر با علوم تجربی نشان دهد و همچنین یافته‌های علوم انسانی را از نظر اعتبار، نظیر داده‌های علوم تجربی قرار دهد، اما بعد از او در قرن بیستم تلاش‌هایی با نام هرمنوتیک فلسفی به ابتکار مارتین هایدگر (Martin Heidegger) و پس از او هانس-گئورگ گادامر (Hans-Georg Gadamer) انجام گرفت که این

5. ر.ک: سروش، عبدالکریم، *صراط‌های مستقیم* ص 40.

6. مولانا جلال الدین بلخی، *مثنوی معنوی*، دفتر سوم، ابیات 1266 تا 1269.

7. Quinn, Philip, *Religious pluralism*, in Routledge Encyclopedia of philosophy, Edited by: Edward Graig. Routledge, London and New York, 1998 vo18 p280.

8. پالم، ریچارد، *علم هرمنوتیک*، ص 19.

تلاش‌ها نیز مدعی عام‌بودن است و بر این نکته اصرار می‌ورزد که «عمومیت موجود در هرمنوتیک فلسفی قرن بیستم با عمومیت پیش از آن متفاوت است و کلیه معارف بشری را در بر می‌گیرد».⁹

تاریخ علم هرمنوتیک را می‌توان به سه مرحله کلاسیک، رمانیک و فلسفی تقسیم کرد.

در این سه مرحله بیشترین تأثیر و نفوذ از آن هرمنوتیک فلسفی است که روح غالب بر هرمنوتیک قرن بیستم است. در این‌جا به دلیل مجال اندک و دورنشدن از بحث اصلی به هرمنوتیک کلاسیک و رمانیک نمی‌پردازیم

هرمنوتیک فلسفی

هرمنوتیک با مارتین هایدگر وارد مرحله جدیدی می‌شود. هایدگر در عرصه هرمنوتیک افق‌هایی را گشود که براساس آن دیگر نباید به هرمنوتیک به مثابه‌ی روش شناسایی متن نگاه کرد؛ زیرا که هرمنوتیک فلسفی شاخه‌ها و گرایش‌های گوناگونی را پذیرا است.

مارتین هایدگر و هانس گادامر، به‌رغم اختلاف نظرهای فراوان با یکدیگر در این امر مشترک‌اند که به جای ارائه اصول و مبانی و روش تحصیل فهم و تفسیرش، درباره‌ی خود فهم و تفسیر، پژوهش کرده‌اند و هرمنوتیک را از سطح روش‌شناسی به بلندای هستی‌شناسی فهم برکشیدند.¹⁰

بعد از هایدگر، شاگردش گنورگ گادامر، این رشته تفکر خاص را دنبال کرد و در اثر مهمش به نام «حقیقت و روش» (truth and method) هرمنوتیک را در راستای طرز تفکر هایدگری بازپروری کرد.

او اهمیت اشارت‌های هایدگر را درک می‌کند و به بررسی جزئیاتش می‌پردازد. «او به وضوح بیان می‌کند که اهتمام سخن وی هستی‌شناختی است و با مسأله ماهیت بنیادین کل فهم بشری سروکار دارد و نتیجه می‌گیرد که فهم، صبغه‌ی هرمنوتیکی دارد».

11

از نظر گادامر، متن، مستقل از مؤلف است گرچه مخلوق او است و مؤلف مانند دیگران خواننده متن است. در تفسیر متن نباید به دنبال همدلی با مؤلف رفت. هدف متن دستیابی به قصد و نیت مؤلف نیست.

فهم و تفسیر متن خصلتی دیالوگی دارد، دیالوگی که میان مفسر و متن برقرار می‌شود. هرمنوتیک فلسفی این نگاه معرفت‌شناسانه سنتی را که مفسر را ناظر و متن را موضوع و ابژه عمل شناسایی می‌داند نمی‌پذیرد، مفسر متن ناظر بی‌طرفی نیست، بلکه ذهنیت مفسر در تفسیر نقش اساسی دارد و فهم متن محصول گفتگو میان مفسر و متن است.¹²

از نظر گادامر فهم هرچند همیشه در افق معنایی (horizon) مفسر صورت می‌پذیرد و مفسر در وضع تاریخی خود، دارای زمینه‌ی معنایی خاصی است که ناشی از پیش‌فرض‌ها و علایق و پرسش‌های او است، اما او هرگز از این زمینه معنایی جدا نمی‌شود. «فهم متن به لحاظ تاریخی، مشروط و مقید است؛ زیرا افق معنای مفسر در فهم دخیل است و افق معنایی مفسر در درون سنت تاریخی او شکل می‌گیرد و چون افق معنایی و نسبت امر ثابتی نیست و به قول گادامر ما در درون افق حرکت می‌کنیم و افق نیز با ما در حرکت است. پس شرایط فهم به لحاظ تاریخی، متحول و متغیر است».¹³

این امر موجب می‌گردد که هر تفسیری ناقص و ناکامل باشد و به طور لازم و ضروری، موقتی باشد. از طرفی فاصله تاریخی میان متن و مفسر باعث می‌شود که فهم عینی محض ممکن نباشد.

براساس هرمنوتیک فلسفی گادامر، تنها می‌توان افق خویش را با افق متن تلفیق کرد. این تلفیق به معنای دستیابی کامل به افق معنایی متن نیست؛ زیرا با توجه به تاریخی‌بودن و این‌که فهم دائماً متأثر از تاریخ، سنت و افق معنایی ما است نمی‌توانیم به طور

9. واعظی، احمد، *درآمدی بر هرمنوتیک*، ص 36 و 37.

10. ر.ک: همان، ص 192.

11. استیور، وان، *فلسفه‌ی زبان دینی*، ص 135.

12. ر.ک: عارفی، عباس، *قرائت دین و چالش معیار*، قسبات، ص 54.

13. استیور، وان، *فلسفه‌ی زبان دینی*، ص 148.

کامل موقعیت هرمنوتیکی خود را مشخص کنیم و پیش دانسته‌های فهم خود را اصلاح کنیم. پس «هیچ‌گاه نمی‌توانیم به عینی بودن فهم خود مطمئن شویم و تفسیر همیشه متأثر از ذهنیت است».¹⁴

«به این ترتیب دیگر نمی‌توان از پیشرفت در تفسیر سخن گفت؛ زیرا هر مفسری با توجه به زمینه‌ی معنایی خویش به گونه‌ای از فهم نائل شده است. تنها می‌توان گفت که ما متن را متفاوت از دیگران فهمیدیم، نه آن‌که لزوماً بهتر فهمیده باشیم».¹⁵

گادامر معیاری برای بازشناختن پیش‌دانسته‌های صحیح از سقیم نمی‌دهد و تنها به این نکته اشاره می‌کند که «فاصله‌ی زمانی، تنها چیزی است که مشکل نقد هرمنوتیکی را حل می‌کند؛ یعنی این مشکل را که چگونه پیش‌دآوری‌های صادق را از باطل و خطا باز شناسیم، به خودی خود نمی‌توانیم دآوری کنیم که در میان تفاسیر متنوع و هم‌زمان از یک متن و اثر، کدامیک بر پیش‌دانسته‌های خطا استوار است».¹⁶

۲-۳-۱- سروش و هرمنوتیک

بررسی و مطالعه آثار سروش نشان می‌دهد سیر معرفت‌شناسی ایشان عمیقاً متأثر از معرفت‌شناسی هیوم، کانت و پوپر است. آثار میانی او از جمله مقاله «از تاریخ بیاموزیم» و به ویژه مقالات «قبض و بسط تئوریک شریعت»، مقاله «عقیده و آزمون» و «لف و نشر تاریخی مکتب» به شدت تحت تأثیر ابطال‌پذیری و رئالیسم انتقادی نگارش یافته است. نظریه «قبض و بسط تئوریک شریعت» که به نظریه‌ای پرآوازه تبدیل شده است، دست‌کم دارای دو مدعا است.

«یکی تمایز میان دین و معرفت دینی و دیگری تاریخت و تابعیت معرفت دینی و دیالوگ مستمر آن با سایر معارف بشری».¹⁷

از زمان انتشار کتاب «قبض و بسط تئوریک شریعت» در سال 1370، هرمنوتیک به عنوان یک مبنای معرفت‌شناختی، در کنار دیگر مبانی فکری دکتر سروش قرار گرفت. او خود به صراحت می‌گوید: نظریه قبض و بسط که در اصل یک نظریه تفسیری- معرفت‌شناختی (Hermeneutical) است؛ به کلام و عرفان و اصول هم متعلق می‌شود و «راز نزاع جاودانه، فیلسوفان و فقیهان و عارفان را نیز به دست می‌دهد که هر یک با تکیه بر تجارب بشری و اندوخته‌های پیشین خود، سه معنا را در دین می‌دیدند و بر سر آن‌ها با هم چالش می‌کردند».¹⁸

به نظر می‌رسد که این برای اولین بار است که سروش اصطلاح هرمنوتیک را به عنوان یک نظریه تفسیری- معرفت‌شناختی به کار می‌برد و از همین‌جا هرمنوتیک به عنوان یک اصل وارد مبانی معرفت‌شناختی او می‌شود.

همان‌طور که گفته شد مضمون اصلی هرمنوتیک تکیه بر تفسیر و فهم متن با تکیه بر مفروضات و انتظاراتی پیشین مفسر است.

همچنین سروش در این‌باره می‌گوید: «هیچ تفسیری بدون تکیه بر انتظاری و پرسشی و پیش‌فرضی ممکن نیست».¹⁹

«جمع مشاهدات ما مسبوق و مصبوغ به تئوری‌اند و چون جامه‌هایی بر متن عبارات پوشانده می‌شوند... ثابت‌ماندن الفاظ را نباید مساوی و موجب ثابت‌ماندن معانی دانست. معانی از تئوری‌ها تبعیت می‌کنند و چون تئوری‌ها دگرگون شوند، معانی هم در عین ثبات الفاظ دگرگون خواهند شد».²⁰

14. استیور، وان، فلسفه زبان دینی، ص 155 و 157.

15. همان، ص 161.

16. مسجدجامعی، احمد و دیگران، دین‌پژوهی در جهان معاصر، ص 118-119.

17. سروش، عبدالکریم، قبض و بسط تئوریک شریعت، ص 31.

18. همان، ص 31.

19. سروش، عبدالکریم، صراط‌های مستقیم، ص 2.

20. سروش، عبدالکریم، قبض و بسط تئوریک شریعت، ص 258.

کاملاً مشخص است که مقاله صراط‌های مستقیم که به گفته‌ی خود او ادامه مقالات قبض و بسط است و پس از آن نوشته شده، حاکی از دل‌مشغولی‌های او است. می‌توان گفت این مقاله اساساً بر مبنای هرمنوتیک پدید آمده و در آن افزون بر تفسیر متون دینی سخن از تجربه‌های دینی و تفسیر این تجربه‌ها به میان آمده است. او خود اذعان دارد که امروزه پلورالیزم دینی عمدتاً بر دو پایه بنا می‌شود: «یکی تنوع فهم‌های ما از متون دینی و دومی تنوع تفسیرهای ما از تجارب دینی».²¹

وی در ابتدای مقاله «صراط‌های مستقیم» اجمالی از نظریه قبض و بسط را بیان می‌کند که به درک جایگاه هرمنوتیک در تفکر او کمک می‌کند. اجمالاً سخن در قبض و بسط این است که فهم ما از متون بالضروره متنوع و متکثر است و این تنوع و تکثر قابل تحویل شدن به فهم واحد نیست و نه تنها متنوع و متکثر است، بلکه سیال است دلیلش هم این است که متن صامت است و ما همواره در فهم متون دینی و در تفسیر آن‌ها... از انتظارات و پرسش‌ها و پیش‌فرض‌ها کمک می‌گیریم و چون هیچ تفسیری بدون تکیه بر انتظاری و پرسشی و پیش‌فرضی ممکن نیست و چون این انتظارات و پرسش‌ها و پیش‌فرض‌ها از بیرون دین می‌آیند و بیرون دین متغیر و سیال است ناچار تفسیرهایی که در پرتو آن پرسش‌ها و انتظارات و پیش‌فرض‌ها انجام می‌شوند، تنوع و تحول خواهند پذیرفت.²²

سروش تفسیر متن و تعدد آن را ناشی از اقتضای ماهیت متن و دستگاه ادراکی آدمی می‌داند و چنین اقتضائاتی را مبنای عمل تفسیر قلمداد می‌کند.

«ما در عالم تفسیر همیشه پلورالیستیک بوده‌ایم و عمل کرده‌ایم... هیچ کسی را به صفت خاتم‌المفسرین و خاتم‌الشارحین نپذیرفته‌ایم و این عین حیات دینی و درک عالمانه از دین بوده است...»

اسلام یعنی تاریخ تفاسیری که از اسلام شده است و مسیحیت یعنی تاریخ تفاسیری که از مسیحیت شده و هكذا و هلم جراً این تفاسیر همیشه متعدد بوده‌اند و هرکس تفسیری را نپسندیده روی به تفسیر دیگری آورده است... و معرفت دینی چیزی نیست جز همین تفسیرهای سقیم و صحیح».²³

بدین ترتیب، متن فارغ از زمینه وجود ندارد و زمینه به معنای جهان‌بینی می‌باشد که مشتمل بر انواع نظریه‌های علمی و فلسفی است. پرسش‌ها و مفروضات هم از زمینه یا جهان‌بینی عصر نشأت می‌گیرند و تفسیر متن با تحول همین مفروضات و پرسش‌ها تحول می‌یابد.

به گفته‌ی سروش:

«متون دینی هم از این قاعده مستثنی نیستند. بنابراین تفسیر آن متون هم تلائم با مفروضاتی که مقدم بر آن‌ها است و نیز به تناسب پرسش‌هایی که در برابر آن مفروض می‌نهند قبض و بسط می‌یابد. این مفروضات می‌توانند ماهیت بسیار متفاوتی داشته باشند. از مفروضات فلسفی و تاریخی و کلامی گرفته تا مفروضات خاص‌تری نظیر مفروضات زبانی و جامعه‌شناختی».²⁴

بنابراین از نظر او برای مفسر تنها کافی نیست که صرفاً تفسیری سازگار از کل متن به دست دهد، بلکه او باید تفسیر را چنان عرضه کند که با خرد حاکم بر عصر نیز هیچ‌گونه تعارضی نداشته باشد.²⁵

بدین ترتیب مشخص است که نظریه صراط‌های مستقیم یا پلورالیزم دینی برپایه هرمنوتیک بنا شده است؛ چراکه اساس صراط‌های مستقیم بر تعدد ادیان و تعدد حقایق استوار است. سروش در جریان مناظره‌اش می‌گوید: «همه‌ی حرف پلورالیزم این است که کثرت حقایق داریم نه حق واحد».²⁶

21. سروش، عبدالکریم، *صراط‌های مستقیم*، ص 3.

22. ر.ک: همان، ص 2 و 3.

23. همان، ص 4 و 6.

24. سروش، عبدالکریم، *قبض و بسط تنوریک شریعت*، ص 303.

25. ر.ک: همان، ص 307.

26. سروش، عبدالکریم، *صراط‌های مستقیم*، ص 301.

فقط برای دمو- ده صفحه از صفحات پایان نامه - برای دانلود متن کامل به سایت مراجعه کنید www.arshadha.ir

سایت مرجع دانلود پایان نامه های کارشناسی ارشد با فرمت ورد
قابل ویرایش و کپی کردن

کار ما کمک به صرفه جویی در وقت شماست
این فایل صرفاً به عنوان دمو و پیش نمایش ارائه می شود
و فقط شامل فقط ده صفحه از پایان نامه است
شما می توانید برای دیدن جزئیات بیشتر این فایل
و خرید آنلاین متن کامل آن به سایت
www.arshadha.ir

مراجعه نمایید

برای پیدا کردن صفحه خرید این فایل از منوی جستجو عنوان فایل را سرچ کنید

فایل تحویلی بعد از خرید شما

بدون آرم سایت ، با فرمت ورد ، قابل ویرایش و کپی کردن می باشد

امکان معاوضه با فایل شما

شما می توانید این پایان نامه را رایگان دریافت کنید

با ارسال یک پایان نامه ارشد جدید که در سایت ما موجود نباشد

می توانید این پایان نامه را رایگان دریافت کنید

برای این منظور با این ایمیل مکاتبه نمایید

info@arshadha.ir